

faa bliver Indskrænkningen i Værdien ogsaa en Forandring af Værdien, og dette deler Eiendommen i 2 Dele. En Indskrænkning i Værdi maa føre med sig, at der afdrages Noget i Værdien, og hvor lille Brøken bliver, saa bliver den Brøk, som afdrages, accurat af samme Beskaffenhed, som det Hele, der bliver tilbage; — (Hjort h: Ikke to Eiendomsretter!). So, Eiendommen deler sig i 2 Dele; thi der er Eiendom, hvor der er en Ret til Eiendom. Staten har ved sin Dispositionsret, som har bestaaet i Aarhundreder, søgt at værne om Bondestandens Dyreholdelse, og har forbeholdt sig en særlig Deel af denne saakaldte Eiendom. Det, som vi nu gjøre, er, som jeg havde den Ære at sige sidst, ikke Andet, end den sidste Udvikling, vi give hele Fæsteforholdet, — det er Fæsteforholdets Udvikling til sin sidste Conseqvents, hvorved det for Fremtiden kommer til at høre op til Samsfundets Gavn og til Godseiernes Gavn. Jeg vil endnu tilføie, at vore Forsøg her slet ikke have at gjøre med at berøve nogensomhelst Mand Noget af Det, han paa retslig Maade kan gjøre Krav paa; men det gaaer løs paa noget ganske Andet. Det gaaer løs paa at fuldbyrde en Samsfundsudvikling, som her i Landet er over hundrede Aar gammel, men som hovedsagelig fik sin Stød under Christian den 7des Regjering, hvorfors denne Regjeringstid altid bør være os kjær, under store Mands Indflydelse, blandt hvis Navne jeg vil anføre Bernstorff, fordi han ved et Exempel viste, hvad han ansaae for det Rette. Dette Exempel er imidlertid ikke blevet fulgt af dem, som det var givet til, thi istedetfor ved Lovgivningsmagten at ordne dette Forhold, ventede man paa, hvad Frivilligheden vilde give; man standsede denne Sags Fremme paa samme Maade, som man i 12 Aar bestræbte sig for at ville give Negerarbeidet til Negerherrerne, for at det da skulde høre op ad Frivillighedens Bei. Denne Lovgivningsmagt skal igjen gjøres levende, og saaledes levende, at den ikke behøver mere at virke i en skæv Retning, ved navnlig at bestemme, hvorledes vi skulle have Indsæstning, hvorledes vi skulle have Landgilde, hvorledes vi skulle have Hovet, kort sagt, hvorledes vi hver Dag kunne besuppe hverandre, men, for at dette Forhold, som ikke pas-

ser sig til vort Samsfund, skal høre op. Derhen virker det foreliggende Forslag, der gaaer løs paa, at Godseierne miste en Stump af den Værdi, som de have Ret til i Bøndergodset, men at Bondestanden bliver frigjort ved Statsmagtens Virksomhed, saaledes at den fremtidigt ikke skal ernæres igjennem Godseierne; — Godseierne skulle ikke mere være Mellemledet mellem Statsmagten og Bondestanden, Statsmagten skal ikke mere bruge Godseierne til at være dem, som sørge for Bondestandens Bestaaen. Vore nærværende Landbosforhold ere et storartet, men feilgrebet Forsøg paa en socialistisk Organisation, baseret paa et aristokratisk Princip. Den socialistiske Organisation overhovedet kan endnu ikke bestaae; thi vi kunne ikke begribe den, men en socialistisk Organisation paa et aristokratisk Grundlag er aldeles forbi; den kan ikke reise sig mere, og den skal, haaber jeg, ikke reise sig mere med vor gode Villie. Levningerne skulle blive til deres Gavn, som have lidt meest af en forsvunden Tids Forhold, for at de igjen skulle blive Støtter i den politiske Stat, og for at deres Virksomhed kan komme den til gode. Det er vor Sorg og det er vor Ulykke i den nærværende Tid, at disse Mænd, som ere skabte af Vorherre, saa at sige, for at være brugbare politiske Støtter i Samsfundet, ved denne Eensidighed i deres Stilling og med denne Standsmæssighed i deres Stilling ere gjorte ubrugelige; derfor ere vore Forsamlinger, som de ere, til deres og vor Skade. Men det maa ophøre, og det ophører først, naar en Lov, som denne, kommer. Først naar det begribes, er Maalet naaet; — ad den Vej maa der gaaes!

Jungerslev: Uagtet jeg tidligere har tilsladt mig at udtale, at jeg foretrakker Selveieendom for Fæste, har der dog i den ærde sidste Talers Foredrag været Adskilligt, som jeg umuligt fra mit Standpunkt kan lade staae uimodsaegt. Han har, saavidt det forekommer mig, med temmelig Raskhed villet bortdemonstrere Godseiernes Eiendomsret til deres Fæstegods, og yttrede, at det ikke er vor Eiendom, men kun en Værdi, idet de kun have Ret til at have en vis bestemt Indtagt deraf, maaskee hvad et vist Parti vil være saa god at ind-